

Missie en visie van de Nederlandstalige bibliotheek van Sint-Gillis (juni 2014)

Onze gemeente en buurt

De Nederlandstalige bibliotheek van Sint-Gillis is gelegen in het dichtbevolkte Laag Sint-Gillis, meer bepaald in de Bosniëwijk dichtbij het Zuidstation, een buurt gekenmerkt door een grote sociale kwetsbaarheid en door superdiversiteit. Er is een grote sociaaleconomische en culturele mix en er worden veel verschillende talen gesproken.

Voor de beschrijving van de gemeente en van de wijk waar de bibliotheek zich bevindt, baseren we ons op het Cultuurbeleidsplan 2014-2019 van Sint-Gillis (zie citaten). We haalden de elementen eruit die voor de bibliotheek relevant zijn. Nog meer informatie is terug te vinden in de uitgebreide omgevingsanalyse uit 2013 op de website van de Pianofabriek.

Socio-geografische schets

Sint-Gillis is één van de kleinste gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Ze wordt gekenmerkt door sociale en ruimtelijke segregatie. Laag Sint-Gillis heeft met een hoge bevolkingsdichtheid en een laag wooncomfort een veel zwakker sociaaleconomisch profiel dan de rijkere wijken in Hoog Sint-Gillis. "Laag Sint-Gillis wordt meegerekend met Laag Vorst als de grenzen van de arme sikkels rond het stadscentrum, een zone waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen wonen. Al deze wijken worden gekenmerkt door grote maatschappelijke ongelijkheden als een hoge werkloosheid, kwetsbaarheid, enz. Het zijn wijken waar te kleine of onbewoonbare huizen staan of veel huizen met gebrekkige voorzieningen: zwaar beschadigde voorgevels en binnenruimten van huizenblokken, leegstaande gebouwen, gebrek aan groene ruimten. De bewoners voelen zich er onveilig en het sociaal welzijn is verzwakt."

In de Bosniëwijk loopt nu een duurzaam wijkcontract, waarbinnen de bibliotheek partner is.

Inwoners

Sint-Gillis is een kleine maar zeer dichtbevolkte gemeente. Ze telde op 1 januari 2013 50.377 inwoners. Sint-Gillis heeft een rijke geschiedenis van migratie en daardoor een superdiverse bevolking. Het is de Brusselse gemeente met het hoogste percentage niet-Belgen in zijn bevolking, namelijk 42%. In totaal werden 148 verschillende nationaliteiten genoteerd. "De sterkst vertegenwoordigde vreemde nationaliteiten zijn nog terug te linken aan de oude arbeidsmigratie vanuit het Middellandse zeegebied: Portugal (5,9%), Marokko (5,4%), Spanje (4,1%) en Italië (3,7%). Hoog-Sint-Gillis is dan weer zeer aantrekkelijk voor West-Europeanen, vooral Fransen (6,1%) – bovendien de grootste groep buitenlanders naar nationaliteit in Sint-Gillis. Inwoners van Poolse origine (2,8%) maken de kopgroep compleet." Het bevolkingscijfer groeit met een gemiddelde van 1000 inwoners per jaar.

Naar schatting heeft een kleine 6% van de totale gemeentebevolking (ongeveer 2500 inwoners) een Nederlandstalige identiteitskaart.

Sint-Gillis – en Brussel in het algemeen – wordt gekenmerkt door een grote diversiteit aan thuistalen. Voor de analyse van de taalsituatie verwijzen we naar het derde BRIO-taalbarometeronderzoek van de VUB, uitgevoerd door Rudi Janssens in 2013. Dit onderzoek beschrijft de ontwikkelingen op vlak van taal die zich binnen Brussel voltrekken. De top 8 van de meest gesproken talen zijn: Frans 88.5%, Engels 29.7%, Nederlands 23.1%, Arabisch 17.9%, Spaans 8.9%, Duits 7.0%, Italiaans 5.2%, Turks 4.5%. De diversiteit is een gegeven en zal ook in de toekomst het taalgebruik blijven typeren. Het aantal Brusselaars met een verschillende taalachtergrond groeit en deze taalarigheid wordt ook aan de volgende generatie doorgegeven.

(Meer info: http://www.briobrusseel.be/assets/onderzoeksprojecten/brio_taalbarometer_3_brussel_2013.pdf)

Een VGC-studie uit 2012 naar de culturele en taalachtergrond van leerlingen van het Brussels Nederlandstalig onderwijs toont dat in Sint-Gillis 3,1% van de lagere schoolleerlingen uit een homogeen Nederlandstalig gezin komen, 24,9% uit een homogeen Franstalig gezin komen en 67,1% van de leerlingen uit een homogeen anderstalig (niet Nederlandstalig en niet Franstalig) gezin. (bron: www.onderwijsinbrussel.be)

Sint-Gillis heeft een groot aandeel jongeren binnen haar bevolking, zo'n 30% is jonger dan 25 jaar. "Het is de leeftijd van de actieve bevolking die in Sint-Gillis zeer sterk vertegenwoordigd is, dwz. de 25 tot 40-jarigen. Zo'n 10% van de bevolking is ouder dan 65. De jongeren (0 tot 17 jaar) zijn vooral sterk vertegenwoordigd in Laag Sint-Gillis. Jongvolwassenen (18 tot 34 jaar) daarentegen, vaak alleenstaanden met een hogere opleiding, zijn meer in Hoog-Sint-Gillis gehuisvest. De gemeente is vandaag meer en meer de nationale en internationale toegangspoort voor jongvolwassenen tot de Brusselse metropool. Deze jongvolwassenen studeren vaak nog of hebben net een diploma en begeven zich nog maar pas op de arbeidsmarkt."

Sociaal-economische schets

Laag Sint-Gillis is een buurt waar veel kansarme en kwetsbare bevolkingsgroepen wonen en waar grote sociale ongelijkheid heerst. Er is een hoge graad van werkloosheid met 24% van de bevolking die werkzoekende is. De gemeentelijke werkloosheid ligt daarmee boven het gewestelijk gemiddelde. Bij de jongeren onder de 25 jaar is zelfs 33% werkzoekend. Verder werkt amper de helft van de 25-49 jarigen als werknemer (arbeiders zijn oververtegenwoordigd, vooral in Laag Sint-Gillis) of als zelfstandige en van de 50- tot 64-jarigen is slechts 38% actief.

Een zeer hoog percentage (42%) van de kinderen onder de 18 jaar leeft in een huishouden zonder een inkomen uit arbeid. Bij de jongeren in Sint-Gillis is de schoolachterstand groot. Er wordt vastgesteld dat kinderen van ouders die geen of een laag diploma hebben tot vijf maal meer risico lopen om een schoolachterstand op te lopen. "Na het secundair onderwijs vatten weinig leerlingen hogere studies aan, vooral in wijken van Laag Sint-Gillis van sociale woningen. In Hoog Sint-Gillis ligt het opleidingsniveau van de ouders beduidend hoger, wat zich weerspiegelt in de studies van hun kinderen."

Het gemiddeld belastbaar inkomen ligt lager dan het gewestelijke gemiddelde met 15.516 euro als mediaan inkomen per aangifte, tegenover 17.771 euro in het Brussels Gewest (cijfers van 2011). Vooral in Laag Sint-Gillis kan gesteld worden dat de precaire financiële situatie van een groot deel van de bevolking weerspiegeld wordt door de hoge werkloosheid en door de laaggeschoolde en dus minder betaalde arbeid. Een groot aandeel van de bevolking moet rondkomen met een OCMW-minimumloon of met een vervangingsinkomen. Dit aandeel is duidelijk groter dan in het Gewest en dit voor alle leeftijdscategorieën.

Huisvesting

Laag Sint-Gillis wordt gekenmerkt door laag wooncomfort en een hoge bevolkingsdichtheid. De densiteit van het aantal inwoners per km² is hoog en bedraagt 20.150 inwoners/km². Dit is na Sint-Joost de hoogste van het hele Gewest. "Een dergelijke densiteit, gecombineerd met de vele aanwezige mediterrane bevolkingsgroepen, doet meer mensen buiten leven en meer gebruik maken van de openbare ruimte, straten, pleinen en parken."

Onze missie

De gemeentelijke Nederlandstalige bibliotheek van Sint-Gillis is een open huis in Laag Sint-Gillis waar je kunt verblijven, werken, bijleren, studeren, je inspireren, ontspannen en anderen ontmoeten.

De bibliotheek is een gids voor mensen in hun zoektocht naar kennis, ontspanning, creativiteit, zelfontplooiing, reflectie en deelname aan het maatschappelijk debat en samenleven. Ze biedt in dit kader informatie en ondersteuning aan en organiseert culturele activiteiten.

Ze is een actor in het stimuleren tot actief en bewust burgerschap en in het bouwen aan een duurzame, solidaire en gelijke samenleving. Dialoog, participatie en respect voor diversiteit staan centraal in haar werking.

Onze waarden en werkingsprincipes

- Duurzaamheid

De bibliotheek wil duurzaamheid integreren in haar werking en ook anderen aanmoedigen tot het actief meewerken aan een duurzame samenleving. Haar streven naar duurzaamheid reikt verder dan louter *ecologisch bewustzijn* en omvat ook het streven naar *sociale rechtvaardigheid en gelijkheid*. Ze wil haar publiek informeren en sensibiliseren over en rond ecologie, sociale gelijkheid en over projecten die hieraan werken.

- **Diversiteit**

In de bibliotheek staat ieders eigenheid én gelijkheid voorop. Ze vertrekt vanuit het idee dat diversiteit een meervoudigheid is die kansen en uitdagingen biedt. Ze stimuleert uitwisseling en dialoog en wil bijdragen tot een beter begrip van elkaar en van de wereld. De bibliotheek komt op tegen discriminatie en draagt bij tot genuanceerde beeldvorming. Ze ziet de meertaligheid van haar gebruikers als een rijkdom en hanteert dan ook een open en divers taalbeleid: de bibliotheek biedt een meertalige collectie; ze hanteert meertalige communicatie; en de gebruiker wordt geholpen ongeacht de taal hij spreekt. Tegelijk wil ze ook oefenkansen bieden aan personen die Nederlands leren en spreken de bibliotheekmedewerkers duidelijk Nederlands aangepast aan deze doelgroep.

- **Actieve deelname**

De bibliotheek wil er zijn van en voor de buurt-, de wijk-, en de gemeentebewoners door hen te betrekken bij de werking van de bibliotheek, onder meer bij de collectievorming, het organiseren van activiteiten, en het beheer van de bibliotheek. De bibliotheek wil de wisselwerking tussen burgers en gemeenschappen stimuleren en de participatiegraad in onze samenleving helpen verhogen.

- **Expressie en creativiteit**

Creativiteit en kunst staan in functie van het realiseren van de bredere sociale doelen van de bibliotheek. De bibliotheek ziet creativiteit als een werkprincipe dat geïntegreerd is in haar hele werking. Zo wil de bibliotheek zelf vernieuwende en uitdagende ideeën en projecten naar buiten brengen en hiermee inspirerend werken en stimuleert ze doorheen haar activiteiten creativiteit, verbeelding en spel bij kinderen, jongeren en volwassenen.

Onze werking

De dagelijkse werking van de Nederlandstalige bibliotheek centreert zich rondom vier grote assen: “Informatie en inspiratie”, “Educatie”, “Sociale samenhang en gemeenschapsvorming” en “Verrijking van het maatschappelijk debat”. Het cultureel aanbod van de bib bespeelt voortdurend deze centrale assen.

Informatie en inspiratie

- * De bibliotheek biedt vrije toegang tot informatie aan. Ze heeft een actuele collectie.
- * De bibliotheek is een bemiddelaar voor haar gebruikers bij het zoeken naar relevante, betrouwbare en kwaliteitsvolle informatie.
- * Ze reikt haar publiek informatiecompetenties aan. Hiermee bedoelen we het leren filteren, structureren, duiden en interpreteren van de enorme hoeveelheid informatie.
- * Ze heeft een doorverwijsfunctie. De bibliotheek is een aanspreekpunt voor de bezoekers met hun vragen over de gemeente, cultuur, onderwijs, werk, etc. Ze maakt tevens het ruime aanbod aan culturele activiteiten in de gemeente en Brussel kenbaar, met het oog op culturele activering van haar bezoekers.
- * De bibliotheek zet in op e-inclusie en het bevorderen van mediawijsheid. Ze wil haar gebruikers toegang bieden tot digitale producten en dragers en ze bevordert digitale competenties. Met deze laatste term bedoelen we enerzijds informatiecompetenties toegepast op een digitale omgeving en anderzijds competenties om zelf digitale inhoud te creëren.
- * De bib wil door haar ruime collectieaanbod en de activiteiten die ze organiseert een plek zijn om mensen te inspireren, hun talenten te laten ontdekken en om hun kijk op zichzelf en de samenleving te verruimen.

Educatie

- * De bibliotheek helpt boeken ontdekken, lezen bevorderen en taal stimuleren, voornamelijk bij kinderen en jongeren.

- * Aan de hand van diverse activiteiten (o.a. de Jeugdboekenweek, voorleesuurtsjes in de bib, Woensdagnamiddagen zonder computer, ...) wenst de bibliotheek de culturele horizon van kinderen te verruimen. Brede school Sint-Gillis is een nauwe partner van de bibliotheek. De bibliotheek heeft een actieve rol in het ruime Brede Schoolnetwerk.
- * De bibliotheek onderhoudt een goede samenwerking met de Nederlandstalige scholen van Sint-Gillis (de Sint-Gillisschool en De Bron, en met de immersie-afdeling van Les Quatre Saisons) en van Vorst (de Puzzel). De bibliotheek ondersteunt de scholen door klasactiviteiten en klassikale uitleenmogelijkheid aan te bieden.
- * De bibliotheek informeert over het leeraanbod en in het bijzonder over NT2 (Nederlands leren voor anderstaligen). Ze heeft een volwaardig aanbod aan NT2-leermaterialen: taalcurssussen, woordenboeken, grammaticaboeken, romans in eenvoudig Nederlands, ... Ze wordt hierin geadviseerd door het Huis van het Nederlands.
- * De bibliotheek moedigt spontaan en vrijwillig leren aan door mensen bewust te maken dat ze hun leven lang nieuwe dingen kunnen ontdekken en zich verder kunnen ontplooiën.

Sociale samenhang en gemeenschapsvorming

- * De bibliotheek wil een laagdrempelige wijkvoorziening zijn waar de buurtbewoners zonder verplichting kunnen vertoeven, een krant of tijdschrift kunnen lezen en een praatje slaan met andere bezoekers; waar kinderen samen een gezelschapsspel kunnen spelen of een boekje lezen. De inrichting en activiteiten van de bib stimuleren spontane ontmoeting en uitwisseling.
- * De bibliotheek kent de buurt door zich in te schrijven in allerlei buurtactiviteiten en -comités en ze is in de buurt bekend. Ze is een vitrine voor en werkt samen met andere sociaal-culturele actoren uit de buurt.
- * Ze engageert zich bovendien om mee vorm te geven aan een buurt waar het aangenaam is om te wonen. De bibliotheek wil buurtgericht werken en ingebed en verankerd zijn in de wijk met als doel de kwaliteit en de samenhang van het sociaal weefsel te versterken. De bib stimuleert mensen om op een betrokken manier te bouwen aan de samenleving en aan de sociale context waar ze van deel uit maken.
- * De bibliotheek, De Pianofabriek, de Dienst Nederlandstalige Aangelegenheden, de Brede School en de Cultuurbeleidscoördinator zijn samen decretale partners en schrijven 6-jaarlijks een gezamenlijk Cultuurbeleidsplan in het kader van het Decreet Lokaal Cultuurbeleid.
- * De bibliotheek maakt deel uit van BruNO, het netwerk van Nederlandstalige openbare bibliotheken in Brussel.
- * De bibliotheek wordt bovenlokaal ondersteund in haar taken door het Steunpunt Brusselse Bibliotheken, Locus en Bibnet.
- * Ze heeft tevens een structurele samenwerking met BLI:B, de bibliotheek van Vorst.

Verrijking van het maatschappelijk debat

De bibliotheek is een plek voor de uitwisseling van ideeën en kennis, waar kunstenaars, schrijvers, buurtbewoners, socio-culturele actoren, enz. elkaar kunnen ontmoeten en hun ideeën, reflecties en gezichtspunten kunnen delen met een ruimer publiek. De bibliotheek wil op een speelse, laagdrempelige manier reflectie, bewustzijn en debat stimuleren rond grootstedelijke uitdagingen en actuele maatschappelijke thema's. Ze wil een forum zijn voor initiatieven die bijdragen aan sociale gelijkheid en duurzaamheid.